

RIKSADVOKATEN

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

DERES REF.:

VÅR REF.:

2013/00419-013 SWO/ggr
441

DATO:

03.05.2019

LOVFORSLAG PERSONFORFØLGELSE M.V.

Vedlagt oversendes forslag til endringer av straffeloven §§ 266 og 266 a som riksadvokaten har mottatt fra Trøndelag statsadvokatembeter.

Bakgrunnen for lovforslaget er en sak hvor Høyesterett avsa dom 21. mars 2019 (HR-2019-563-A). Anken over lovanvendelsen gjaldt rekkevidden av blant annet bestemmelsene i straffeloven §§ 266 og 266 a. Tiltalte hadde foretatt planlagt kikkning (og fotografering) inn gjennom vinduer i en rekke leiligheter/hybler bebodd av unge kvinner. Det er lagt til grunn som del av faktum i dommen at tiltalte opptrådte svært forsiktig og gjemte seg for å unngå å bli oppdaget, og det er på det rene at flere av de fornærmede ikke oppdaget/registrerte krenkelsen da den skjedde. Tiltalte ble oppdaget gjennom politiets spaning. Det vises til statsadvokatens brev 27. mars d.å. for en mer detaljert beskrivelse av faktum i saken.

Høyesterett la, med henvisning til lovforarbeidene og lovhistorikken, til grunn at det er et vilkår for domfellelse etter straffeloven §§ 266 og 266 a

- at det må ligge innenfor tiltaltes forsett at fornærmede skal oppfatte krenkelsen, og
- at fornærmede faktisk oppfatter handlingen/krenkelsen

Riksadvokaten legger til grunn som en alminnelig oppfatning at det er en lite ønsket atferd å foreta planlagt, skjult kikkning og/eller fotografering inn i andres leiligheter/private sfære selv om dette ikke oppdages/oppfattes av den fornærmede – særlig når handlingen fremstår som seksuelt motivert. Denne type handlinger vil også kunne legge til rette for uønsket bildespredning i etterkant.

Statsadvokaten foreslår at straffeloven §§ 266 og 266 a endres. Det vises til brev derfra av 27. mars d.å. for begrunnelse og konkretisert forslag til endret lovtekst. Eventuelle utilsiktede virkninger av å endre de nevnte straffebestemmelsene som foreslått kan være krevende å vurdere uten en bredere høring.

En alternativ tilnærming, etter riksadvokatens oppfatning, er å utforme en egen straffebestemmelse, eller en tilføyelse i form av et nytt ledd til eksisterende bestemmelser, som rettes mot planlagt og skjult kikkende og fotografering og hvor det ikke er et vilkår for straffbarhet at handlingen oppfattes/registreres av fornærmede når den foregår eller at vedkommende kan identifiseres. Ved en slik tilnærming vil en unngå å endre to gjeldende straffebestemmelser som, etter hva en kjenner til, fungerer hensiktsmessig i andre sammenhenger.

Riksadvokaten bidrar gjerne dersom departementet ønsker å drøfte nærmere hvordan en slik ny straffebestemmelse kan utformes.

I etterkant av Høyesteretts dom har riksadvokaten registrert et ikke ubetydelig engasjement både i media og fra enkelte representanter på Stortinget. Forventninger om at en eventuell lovendring vedtas før sommeren har kommet til uttrykk.

Riksadvokaten ser at utformingen av en ny straffebestemmelse reiser enkelte vanskelige avgrensninger, blant annet mot media som i noen sammenhenger vil kunne ha et legitimt behov for å kunne fotograferer eller filme i det skjulte. Vi vil derfor fraråde at eventuelle lovendringer gjennomføres som hastesak uten at ulike sider er grundig vurdert og det er foretatt en ordinær høring, selv om en har forståelse for det engasjement som den konkrete saken utløser.

For ordens skyld bemerkes at påtalemyndigheten heller ikke i dag står helt uten virkemidler overfor seksuelt motivert kikkende. I den nevnte saken som ble behandlet av Høyesterett var det rett nok bare grunnlag for domfellelse i ett tilfelle, der en kvinne faktisk var blitt observert med naken overkropp. Men etter omstendighetene vil det også i enkelttilfeller uten slik faktisk eksponering kunne bli tale om forsøksansvar etter straffeloven § 298.

Et annet forhold som er påpekt av statsadvokaten, er at straffeloven § 266 a ikke er opplistet i skadeserstatningsloven § 3-3 blant bestemmelsene som gir erstatning, mens straffeloven § 266 er det. Høyesterett har i HR-2019-563-3 lagt til grunn at § 266 a rammer grovere tilfeller av personforfølgelse som også rammes av § 266, og at vilkårene for oppreisning i skadeserstatningsloven § 3-5 bokstav b, jf. § 3-3 også vil være oppfylt ved domfellelse etter § 266 a.

Selv om denne rettstilstanden er klargjort gjennom høyesterettsdommen, vil en herfra anbefale at skadeserstatningsloven § 3-3 endres slik at det fremgår direkte av lovteksten at straffeloven § 266 a gir rett til erstatning.

Tor-Aksel Busch

Svein Wiiger Olsen
kst. statsadvokat

Vedlegg

Gjenpart: Trøndelag statsadvokatembeter